

Jüri Ratas
Stenbocki maja
Rahukohtu 3
15161 Tallinn

Riigikogu
Lossi plats 1a
15165 Tallinn

Meie 27.11.2019 nr 4/257

Pöördumine seoses ettevõtete ressursitõhususe toetusmeetmega

Lugupeetud Peaminister Jüri Ratas ja Riigikogu liikmed!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda pöördub koos 9 ettevõtjate esindusorganisatsiooniga (Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon, Eesti Rõiva- ja Tekstiililiit, Eesti Masinatööstuse Liit, Eesti Trüki- ja Pakenditööstuse Liit, Eesti Elektroonikatööstuse Liit, Eesti Toiduainetööstuse Liit, Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit, Eesti Keemiatööstuse Liit, Eesti Elektritööstuse Liit) (edaspidi: ettevõtjate esindusorganisatsioonid) teie poole seoses Vabariigi Valitsuse 24. septembri otsusega suunata ettevõtete ressursitõhususe meetmest ligi 39 miljonit eurot teistesse valdkondadesse.

Oleme juba 16.10.2019 koostanud vastaval teemal pöördumise rahanduskomisjonile¹ ning teinud ettepaneku tagastada ressursitõhususe meetmesse ca 39 miljonit eurot, kuid paraku pole riigieelarve 1. ja 2. lugemisel meie palvet arvesse võetud. Seega pöördume nüüd peaministri ja iga Riigikogu liikme poole, et paluda riigieelarve 3. lugemisel antud probleemile lahendus leida ning lükkame ümber riigieelarve 1. ja 2. lugemisel antud põhjendused, miks ei saa meie ettepanekut arvestada.

I Ressursitõhususe meetme senine edukus

Martin Helme ütles riigieelarve 1. lugemisel 23.10.2019 Riigikogule eelarvet tutvustades², et ressursitõhususe meede ei hakanud tööle. Avalikust infost on näha, et meede toimis hästi.

- Ressursitõhususe 2. vooru, mis lõppes 31.08.2019, laekus 40 miljoni euro ulatuses taotlusi³, kokku oli 35+10 miljonit eurot jagamiseks^{4,5} ehk 90% ulatuses

¹ Pöördumine rahanduskomisjonile: <https://www.koda.ee/sites/default/files/content-type/content/2019-10/11%2010%202019%20P%C3%B6%C3%B6rdumine%20seoses%20ressursit%C3%B5hususe%20toetusmeetmega.pdf>

² <http://stenogrammid.riigikogu.ee/et/201910231400#PKP-25125>

³ <https://kik.ee/et/artikkel/rohkem-kui-40-miljonit-eurot-ettevotete-ressursitohusateks-investeeringuteks>

tuli voor täis, mis on väga hea tulemus. Lisaks suunati vooru täiendavad 3 miljonit eurot puidutööstuse toetamiseks.

- Ressursitõhususe 1. vooru, mis lõppes 31.03.2018 ja mille eelarve oli 35 miljonit eurot⁶, esitati Keskkonnaministeeriumi info kohaselt 27 miljoni euro taotlusi (77% vooru mahust), millest kiideti heaks 24,6 miljonit eurot⁷. Põhjus, miks taotlusi 1. vooru vähem tuli, oli see, et pilootvoorust said toetust ainult 5 valdkonda (puidu-, toiduaine-, mäe-, paberi- ja tselluloositööstus ning mineraalseid materjale töötlevad ettevõtted).

II Ressursitõhususe meetme raha kasutamine

Riigikogu rahanduskomisjoni esimees Aivar Kokk väitis riigieelarve 2. lugemisel Riigikogus 13.11.2019⁸, et meetme eelarvest on kohustustega kaetud 48% ehk 57,5 miljonit eurot ja katmata 52% ehk 62,3 miljonit eurot ning et väljamakseid on tehtud 7,9% eelarvest. Tänapäeval hetkel (seisuga 22.11.2019) on lisaks 24,6 miljoni euro ulatuses heaks kiidetud 1. vooru taotlustele menetluses või heaks kiidetud 38,9 miljonit eurot 2. vooru taotlusi. Sellele lisandub ca 13 miljonit eurot muid 119,8 miljoni euros eelarves sisaldunud kulutusi (teavitus, koolitused, auditid, investeeringud, jäätmeäritluse toetused). Seega võib arvestada, et menetluses olevate taotlustega koos on kaetud juba 76,5 miljonit eurot ehk 64% eelarvest ning katmata on ainult 36% ehk 43,3 miljonit eurot. Ühtlasi on praeguseks tehtud väljamakseid suuremas mahus. Kuna tegu on kaheaastaste projektidega ja enamus taotlusi on kiidetud heaks alles viimase aasta jooksul, siis ei olegi võimalik, et väljamaksed varem toimuks.

Rahanduskomisjon saatis ettevõtjate esindusorganisatsioonide pöördumisele vastuse 20.11.2019 kirjaga nr 2-7/19-133/2, milles toodi välja, et Valitsus otsustas k.a 24. septembril rahastada ettevõtetele suunatud teadus- ja arendustegevusi 38,8 miljoni euro Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditega Keskkonnaministeeriumi ressursitõhususe meetme vahenditest. Otsuse tegemisel lähtuti sellest, et kehtiva perioodi välisvahendid tuleb kasutada 2023. aastaks ja tänase kasutuse juures on tekkinud risk, et ressursitõhususe meede ei pruugi sellises ulatuses realiseeruda st vahendid jäävad kasutamata. Samuti võeti arvesse, et ressursitõhususe meetmed on toetatavad ka välisvahendite uue perioodi vahenditest, mida saab kasutama hakata juba 2021. aastast.

Käesoleva kirja lisast võib näha, et antud meetmest on investeeringutoetuse saamiseks teinud kulutusi (tellinud energia- ja ressursiauditi) juba 48 ettevõtet, kelle plaanitavate ressursisäästuprojektide rahaline maht on 66 miljonit eurot ja taotleda soovitud toetuse kogusumma on 22 miljonit eurot. Vähemalt selle summa ulatuses puudub tõenäoline risk, et toetusraha ei kasutataks ära. Lisaks juhime tähelepanu

⁴ <https://kik.ee/et/artikkel/kik-avab-taas-taotlusvoor-ettevotete-ressursitohususe-investeeringuteks>

⁵ <https://kik.ee/et/artikkel/kik-avab-taotlusvoor-ettevotete-ressursitohususe-vaikeprojektidele>

⁶ <https://kik.ee/et/artikkel/toostusettevotete-ressursitohususe-projekte-saab-kikile-esitada-kuni-martsi-lopuni>

⁷ https://www.envir.ee/sites/default/files/ettevotete_ressursitohususe_toetusmeede_hetkeseis_0.pdf

⁸ <http://stenogrammid.riigikogu.ee/et/201911131400#PKP-25260>

sellele, et kui riik ei jätkata täna ressursitõhususe meetmega, siis see vähendab ettevõtete kindlustunnet selle meetme vastu ning isegi kui meetme avatakse taas 2021. aastal, siis puuduks ettevõtetal meetme osas kindlustunne.

III Ressursitõhususe toetusmeetme ülevaade

Eesti ressursitootlikkuse tõstmiseks on Keskkonnaministeeriumi eestvedamisel välja töötatud ettevõtete ressursitõhususe meetme, millele on eraldatud 110,35 miljonit eurot Euroopa Liidu vahendid. Meetme alla kuuluvad neli tegevust: teadlikkuse tõstmine, spetsialistide koolitamine, auditite ehk ressursikasutuse analüüside tegemine ja investeerimine. Käesolev pöördumine on seotud peamiselt investeringute toetusega ning ressursiauditi toetusega.

Ressursitõhususe meetmest investeringu toetuse saamise üheks oluliseks eelduseks on ressursiauditi tegemine. Esimene investeringu taotluste voor avati 2017. aastal ning teine voor 2018. aasta augustis. 2019. aasta oktoobris pidi avanema kolmas investeringute voor, kuid loetud päevad enne vooru avamist tegi Vabariigi Valitsus otsuse suunata ressursitõhususe meetmest ligi 39 miljonit muudesse valdkondadesse ning selle tulemusena ei ole võimalik oktoobris avada kolmandat investeringute vooru. Lisaks suletakse peagi ressursiauditite toetusvoor.

Juhime tähelepanu sellele, et ettevõtjate esindusorganisatsioonid on koostöös Keskkonnaministeeriumi ja Keskkonnainvesteringute Keskuse esindajatega teinud ühiseid pingutusi, et ressursitõhususe meetme sisu ja võimalused viia ettevõtetele. On toimunud ühiseid arutelusid, infopäevi (sh 14.08.2019 toimus ressursiaudititoritele 3. vooru tingimusi tutvustav infopäev Keskkonnaministeeriumis). Ressursitõhususe meetmet on üheskoos töögruppides laiendatud ja parendatud. Muu hulgas oli 2018.-2019. aastal avatud väikeprojektide alameede, mille peamiseks sihtgrupiks on väikesed tööstusettevõtted. Töö on vilja kandnud, sest ettevõtted on kahes voorus aktiivselt meetme raames toetusi taotlenud ja ressursiauditeid läbi viinud ning viimas.

IV Ettevõtjate esindusorganisatsioonide ettepanek

Ettevõtjate esindusorganisatsioonid teevad ettepaneku tagastada ressursitõhususe meetmesse ligi 39 miljonit eurot.

Kui Riigikogu ei pea mõistlikuks seda ettepanekut, siis palume meetmesse tagastada 22 miljonit eurot, mis võimaldaks toetust taotleda kõikidel nendel ettevõtetal, kes on tänaseks ressursiauditi juba ära teinud või on see töö veel pooleli (vt. lisatud mõjuanalüüs).

Kui Riigikogu ei ole valmis kasvõi osaliselt meie ettepanekut arvesse võtma, siis palume täpsemaid selgitusi, kuidas plaanitakse kasutada ressursitõhususe meetmest võetud ca 39 miljonit eurot ettevõtetele suunatud teadus- ja arendustegevuse toetamiseks ning kui suur osa toetusest on seotud töötleva tööstusega.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Pöördumisega on liitunud:

Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon, Marina Kaas
Eesti Rõiva- ja Tekstiiliit, Ruta Rannala
Eesti Masinatööstuse Liit, Triin Ploompuu
Eesti Trüki- ja Pakenditööstuse Liit, Katre Savi
Eesti Elektroonikatööstuse Liit, Arno Kolk
Eesti Toiduainetööstuse Liit, Sirje Potisepp
Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit, Rein Voog
Eesti Keemiatööstuse Liit, Hallar Meybaum
Eesti Elektritööstuse Liit, Tõnis Vare

Lisa: Mõjuanalüüs ja ühispöördumisega liitunud ettevõtete nimekiri

Koopia: Keskkonnaministeerium
Rahandusministeerium
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070